

10. 1. 2008

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Za tajnosti mají hrozit úředníkům tresty

PRÁVO NA INFORMACE

Skóre: 0.68

Název zdroje: Hospodářské noviny

Datum vydání: 10.01.2008

Nadpis: Za tajnosti mají hrozit úředníkům tresty

Strana: 3

Rubrika: z domova

Autor: Vojtěch Blažek

Náklad: 58615

Oblast: Celostátní deníky

Zpracováno: 10.01.2008 05:02

Identifikace: DCHN20080110010015 cz

Klíčová slova: soudu (8x), PRÁVO (4x), soudy (2x), zákon, právníci, právu, soud, Ústavní soud, zákoně, žaloby, zákona, tresty, zákonu

NADTITULEK: PRÁVO NA INFORMACE

Zajímá vás, za kolik si ztrátové České dráhy kupují reklamu? A za co utrácí miliardy pražský dopravní podnik? Odpověď bude pokaždé stejná: Je to tajné.

Už příští rok ale tohle zatloukání, kam jdou veřejné peníze, nejspíš skončí.

Vláda včera souhlasila s tím, že je potřeba změnit zákon o svobodném přístupu k informacím. A to tak, aby nejen úředníci, ale ani státní či městské firmy nemohli tajit, co dělají - jinak by je mohla čekat dokonce i pokuta. "Novela bude připravena do konce roku," řekl náměstek ministra vnitra Zdeněk Zajíček.

Jak dnes občan nebo firma jen těžko získává informace, ukázal před dvěma měsíci test HN. Oslovily deset městských a státních společností s žádostí o poskytnutí smluv - ať už na investice nebo třeba pronájem. Bez okolků je poslala jen jedna. A velmi podobné zkušenosti jsou i s úředníky na radnicích. Každý rok české soudy řeší žaloby lidí, kterým úředníci odpírají informace.

Obejdete soud? Tak pokuta

Topolánkuv kabinet včera schválil analýzu, která tento stav popisuje. Vláda si ji "objednala" loni, v rámci balíku nových protikorupčních opatření, které plánuje zavést. A výslovně si tehdy přála, aby analýza odpověděla na otázku, jak zařídit, aby státní podniky a akciovky musely poskytovat informace.

Proč je to důležité? Protože jde často o velké peníze. Tak například České dráhy úporně tají

miliardovou smlouvu na nákup moderních vlaků Pendolino. Ze státních Lesů ČR zase nikdo dosud nedostal, za kolik a od koho nakupuje podnik reklamu za stovky milionů. A informace podniky tají i přesto, že jim to před rokem zakázal Ústavní soud. Firemní právníci přesto dál hledají kličky, jak zákon obejít. Experti ministerstva vnitra, kteří analýzu sepsali, na to mají jediný recept: osm let starý zákon o právu na informace zpřesnit.

Navíc navrhuji nově zavést tresty za to, když ho nejen firmy, ale i úředníci poruší, například když informace neposkytnou, ani když jim to přikáže soud. Na Slovensku za to hrozí až padesátitisícová pokuta. "Obecně kritizovaná je prakticky nulová reálná vymahatelnost," píše v analýze odborníci o nynějším zákonu.

Organizace, které zastupují lidi ve sporu s úřady, také detailně popsaly, jak úředníci vynalézavě hledají v paragrafech důvod, aby nemuseli informace poskytovat. Například z nich vyčetli, že mohou dát své dokumenty k nahlédnutí, zkopírovat je už ale nedovolí. Zákon prý nic jasně o kopírování neříká. Ve Smečnu na Kladensku zase zastupitelé odmítli dát z ruky zápisy z jednání. A to proto, že obyvatel obce nechtěl jednu konkrétní informaci, ale tlustou složku papírů za celý rok.

Občanovi nakonec musel dát v září za pravdu až Nejvyšší správní soud. I tyhle nejasnosti by měla novela odstranit.

Úředníci: Ach, ten zákon

Že se radnicím a státním úřadům poskytování informací mnohdy nelíbí, dokládá i sama analýza.

Autoři totiž na desítkách stran nashromáždili jejich stížnosti, například jak lidé zákon zneužívají a jak jsou lhůty pro vyřízení žádostí příliš krátké. "Nikdo nesliboval, že poskytování informací bude příjemné. Důležitější je, jak rychle se informace k občanovi dostane - a to dnes silně vážne," říká spoluautor zákona Oldřich Kužílek.

Vše se přitom mění jen pomalu. Například teprve po zájmu HN oznámily Lesy ČR, že přestanou své hospodaření tajit. "Generální ředitel vydal pokyn, že se zákon vztahuje i na nás. A chceme otevřít i informační centrum pro veřejnost," slíbil mluvčí podniku Radek Drahný.

Triky, jak obejít zákon

Co děláme, do toho vám nic není

Státní a městské firmy dnes často argumentují: v zákoně není napsáno, že i my musíme poskytovat informace. To ale odmítl loni Ústavní soud.

Co si myslí soud, nás nezajímá

Úředníci dnes mnohdy informace tají, i když u soudu. A nelze se divit - nic jim za to totiž nehrozí.

Jen chráníme osobní údaje

Dokumenty, které chcete, obsahují adresy, jména a rodná čísla, brání se úředníci. Jenže i na to je recept: osobní data začernit.

Zpracovatel: [Anopress IT a.s.](#)

